

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Karl Wittgenstein a Kladno

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej2_kld20
Označení materiálu	kld20_wittgenstein.pdf
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	PaedDr. Zuzana Vlčková
Anotace	Výukový materiál seznamuje žáka s osobností průmyslníka Karla Wittgesteina a jeho významem pro rozvoj města Kladna.
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Kladno
Téma	Karl Wittgenstein a Kladno
Očekávané výstupy	Žák umí vysvětlit, jaký význam sehrál v životě města Kladna rozvoj hutnictví, umí popsat roli podnikatele Karla Wittgensteina.
Klíčová slova	Průmysl, uhlí, železo, hutnictví, mecenáš
Druh učebního materiálu	Dokument pro samostatnou práci žáků
Ročník	6 - 9
Cílová skupina	Nižší stupeň osmiletého gymnázia, druhý stupeň základní školy
Ověřeno	6.3.2014, O3
Literatura:	<p>[1] KOVAŘÍK, Jiří a SCHMELZOVÁ. <i>Ocelový král: Karl Wittgenstein - mecenáš a sběratel : (1847-1913)</i>. 1. vyd. Kladno: Občanské sdružení Arteum, 2010, 78 s. ISBN 978-80-254-8719-8.</p> <p>[2] SEIFERT, Josef a Jiří KOVAŘÍK. <i>Doly, hutě a Kladno</i>. Kladno: Statutární město Kladno, 2013.</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Karl Wittgenstein a Kladno

Karl Wittgenstein (1847 – 1913) patřil k nejvýznamnějším průmyslníkům nejen v Rakousku – Uhersku, ale i v celoevropském měřítku.

Jeho aktivity v kladenském regionu v poslední třetině 19. století byly spolu s rozvojem hornické činnosti důležitým předpokladem pro proměnu Kladna z nevýznamné vesničky v zemědělském kraji v dynamicky se vyvíjející místo.

Karl Wittgenstein pocházel z rodiny, která v první polovině 19. století, ještě před jeho narozením, konvertovala k protestantismu. Rodina se usadila ve Vídni. Karl byl jedním z jedenácti dětí.

Jeho školní a mladá léta byla poměrně bouřlivá. Utíkal z domova, vyloučen ze školy. V roce 1865 se vypravil do Ameriky, kde pracoval v různých profesích. Po roce poprosil otce, aby se mohl vrátit.

Začal pracovat ve válcovně u Teplic jako kreslič, ale během velmi krátké doby se vypracoval do funkce hlavního ředitele.

Podařilo se mu udržet prosperitu firmy i v době krize, kdy mnohé jiné podniky krachovaly.

Poměrně složitými obchodními transakcemi se Wittgensteinovi podařilo získat dvě největší železářské firmy v Čechách – Teplickou válcovnu a Českou montánní unii. Třetím nejsilnějším výrobcem železa v Čechách byla Pražská železářská společnost, která vlastnila v Kladně Vojtěšskou huť.

Wittgenstein se stal centrálním ředitelem PŽS a řídil tak vlastně veškerou hutní výrobu na Kladensku.

Karl Wittgenstein a spolu s ním Gottfried Bacher, který řídil těžební aktivity PŽS, přinesli do Kladna moderní technologie do hutní výroby i těžby uhlí.

S novou technikou se mohlo v dolech těžit hlubinně, kladenské uhlí se přestalo využívat na výrobu koksu, protože nebylo příliš vhodné. Koks nezbytný k výrobě surového železa se levněji dovážel z Ostravska a Vestfálska.

Na českém trhu ale chyběla kvalitní ocel pro výrobu nástrojů (např. součástí strojů, kos, pilníků), které se musely dovážet.

V Kladně byly zkušenosti hutníci, kteří byli schopni se zaškolit na novou technologii výroby, bylo zde dobré dopravní spojení, a tak se Karl Wittgenstein rozhodl založit

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zde ocelárnu Poldi, která byla pojmenována po Wittgensteinově manželce Leopoldině, jejíž profil se stal výtvarným motivem ochranné známky.

Na konci svého života nadiktoval Karl Wittgenstein své životní vzpomínky zřejmě své dceři Hermíně. Český překlad těchto vzpomínek je zachován ve Státním archivu v Kladně.

Karl Wittgenstein patřil k nejbohatším lidem tehdejšího Rakouska - Uherska, proto si mohl dovolit podporovat umělce, kterým zadával zakázky pro své stavby i různé grafické a designérské práce. Mezi tyto umělce patřili malíři Gustav Klimt a Koloman Moser, architekti Olbrich a Hoffmann.

Byl to právě Josef Hoffmann, kterého Wittgenstein doporučil řediteli kladenské huti Poldi pro návrh Poldihausu – Domu hostů, který byl ve své době svou strohostí jedinečnou moderní stavbou.

Sběratelstvím umění a podporováním umělců se začal Karl Wittgenstein zabývat zejména poté, co zanechal obchodování. S vytvářením jeho umělecké sbírky mu pomáhala dcera Hermína, která sama byla nadaná malířka.

Celou rodinu spojovala láska k hudbě. Leopoldina Wittgensteinová byla vynikající klavíristka a všechny děti byly hudebně nadané. Rodina pořádala ve svém sídle ve Vídni hudební večery, jejichž hosty byli i skladatelé Johannes Brahms, Arnold Schönberg, Gustav Mahler.

Podnikatel byl náročný ke svým osmi dětem. Předpokládal, že nejstarší synové převezmou vedení jeho společnosti. Ale nebyla to jejich volba, dva nejstarší synové spáchali sebevraždu. Mladším synům již bylo umožněno, aby si zvolili životní dráhu podle své volby. Paul studoval hudbu a Ludwig se stal významným filozofem.

Úkoly:

- 1) V jaké době přichází Karl Wittgenstein na Kladensko z hlediska rozvoje města?
- 2) Jaké průmyslové aktivity byly v Kladně nejdůležitější před započatím Wittgensteinových aktivit?
- 3) Jaké aktivity vyvíjela Pražská železářská společnost? Vyhledej pomocí internetu, kdo byli jejími zakladateli.
- 4) Můžeš vyjmenovat některé stavby, jejichž budování bylo započato v Kladně díky prudkému rozvoji města v poslední třetině 19. století? Jaké byly funkce těchto staveb?
- 5) Vyhledej pomocí internetu podrobnější informace o některých umělcích, kteří patřili k uměleckému kruhu rodiny Wittgensteinovi.